

Orhan Pamuk'un Masumiyet Müzesi romanı ve iki hata

RIFAT N. BALI

Orhan Pamuk
Masumiyet Müzesi
İletişim Yayınları, 2008, 592 s.

Günümüzde roman ve öykü yazarları da eserlerindeki kahramanların ve mekânların gerçeğe uygun bir şekilde yer almaları için araştırma yapmak zorundalar. Bu sadece edebiyatla haşır neşir olanlar için değil, bir film çekecek olan yapımcı ve senaryo yazarı için de geçerli. Orhan Pamuk da elbette bunun farkında. Bu nedenle Pamuk'un romanlarında yer alan kahramanlar ve bu kahramanların içinde hareket ettikleri mekânlar ve semtler ya yazarın aşına olduğu semtler ve mekânlar veyahut son romanı *Masumiyet Müzesi*'nde olduğu gibi yazarın bizzat dolaşarak incelediği ve bilgi topladığı yerler. *Masumiyet Müzesi* bir müze fikri etrafında kurgulandığı için de Orhan Pamuk Avrupa ve Amerika'daki birçok müzeyi gezmiş, bilgilenmiş. Kızı Rüya'nın babasının bu müzelerin birinin içinde iken resmettiği fotoğrafı da "Paris'te Gustave Moreau Müzesi'nde, *Masumiyet Müzesi* için bilgi toplarken" resim altyatı romanın arka kapağında yer almakta.

Masumiyet Müzesi'nin künye bilgilerinden anlaşıldığına göre İletişim Yayınlarının üç editörü kitabı gözden geçirmiş. Bu da son derece doğal. Uluslararası üne sahip, Nobel Ödüllü bir yazarın yeni bir eserinin gerek imla ve gerekse muhteva açısından kusursuz ve hatasız çıkması için titizlenmek tabii ki şart. Ancak galiba Türkiye'de yayınlanan edebi ve edebi olmayan eserlerde "kusursuz" vasfına sahip bir esere rastlamak oldukça zor. *Masumiyet Müzesi* romanında da benim görebildiğim kadarıyla iki ufak maddi hatta mevcut.

Bu hatalardan ilki edebi metinle ilgili olmayıp yazarın özgeçmişine ilgili. Görebildiğim kadarıyla bu özgeçmiş, yazarın www.orhanpamuk.net resmi web sitesinde yer alan İngilizce biyografinin Türkçeye çevrilmiş hali. İngilizce biyografide "visiting scholar" olarak geçen bir

terim "misafir âlim" olarak çevrilmiş. Tam cümle şöyle: "New York'ta Columbia Üniversitesi'nde 'misafir âlim' olarak bulundum." *İngilizce-Türkçe Redhouse Sözlüğü* "scholar" kelimesinin Türkçe karşılığı için "âlim, bilgin; edebi ilimlerde araştırma yapan kimse" karşılıklarını vermiş. Editörler de Türkçe çeviri için bu üç anlamdan ilkinin seçmişler, ancak ortaya çıkan "misafir âlim" gayet tuhaf ve anlamsız bir deyim olmuş. Halbuki bu cümle yapısı içinde "visiting scholar" kelimesinin doğru karşılığı Türkçede çok yaygın olan "misafir öğretim üyesi" olmalı idi.

Hatalardan ikincisi daha ciddi olup, romanın sonlarına doğru, 547. sayfada yer almaktadır. Burada yazar Paris'te gezdiği ve kitapta "Nesim de Camondo Müzesi" olarak zikrettiği ancak doğru adı Nis-

sim de Camondo Müzesi olan müzeden şöyle söz etmekte:

İstanbul kökenli bir Levanten olduğumu bildiğim için gittiğim Nesim de Camondo Müzesi, benim de Keskinlerin tabak takımlarını, çatal bıçaklarını ya da yedi yıldız yaptığım tuzluk koleksiyonumu gururla sergileyebileceğimi bana hatırlatarak beni özgürleştirdi.

Hata, adına bir müze kurulmuş olunan Nisim de Camondo'nun İstanbul kökenli bir Levanten olmayıp İstanbul kökenli bir Sefarad Yahudisi olmasıdır. Bu hatanın en ironik, hazin ve düşündürücü tarafı ise, Nora Şeni ile Sophie Le Tarnec'in birlikte hazırladıkları ve banker Camondo ailesinin hayatını anlatan *Camondolar: Bir Hanedanın Çöküşü* kitabının Yaman Akşu tarafından yapılmış Türkçe çevirisinin bizzat İletişim Yayınları tarafından yayınlanmış olmasıdır. Nisim de Camondo'nun bir Sefarad Yahudi ailesinden geldiğini anlamak için 356 sayfalık kitabın tamamını okumak da gereksiz. Sadece İletişim Yayınlarının internet sitesinde yer alan kitabın arka kapak yazısına bakmak yeterli. Bu yazının ilk cümlesi şöyle:

Camondolar, Osmanlı Yahudi cemaatinin en kalabalık kısmını oluşturan Sefaradlar'dan, yani İspanyol Yahudilerinden.

İlk bakışta çok da önemli gibi gözükmeyen ancak önemli haiz bu iki hatanın gerek editörlerin ve gerekse yazarın gözünden kaçmış olması ve şimdiye kadar kimsenin dikkatini çekmemiş olması ise maalesef pek şaşırtıcı değil. "Kılı kırk yarmak" artık önemli bir haslet değil. Edebiyat eleştirmenleri ise herhalde ya eleştirecekleri/tautaçacakları yeni romanları yeterince eleştirel ve dikkatlice okumuyorlar veyahut da bu hataların farkına varabilecek bir birikime sahip değiller. Bu manzaradan hem yayınlevleri hem de yazarlar kendilerine düşen payı alıyorlar... ♦